

## **SCHRIFTELIJKE VRAAG**

nr. 111

van **BART CLAES**

datum: 16 november 2021

---

aan **WOUTER BEKE**

VLAAMS MINISTER VAN WELZIJN, VOLKSGEZONDHEID, GEZIN EN ARMOEDEBESTRIJDING

---

### *Bloedonderzoek omwonenden 3M Zwijndrecht - Onderzoeksgebied*

Afgelopen zomer lieten 796 omwonenden van de 3M-fabriek in Zwijndrecht hun bloed onderzoeken op de aanwezigheid van PFAS. De resultaten daarvan waren zacht uitgedrukt 'alarmerend'.

Daarop besliste de minister om de mogelijkheid tot een bloedonderzoek gefaseerd aan te bieden voor iedereen in een straal van vijf kilometer rond de 3M-fabriek. Op de rechterkant wordt de Schelde echter door de minister als grens van het bloedonderzoekgebied vastgelegd.[\[1\]](#)

Voormelde grensvastlegging en beperking van het onderzoeksgebied heeft tot gevolg dat alle inwoners in Antwerpen-Centrum die op een afstand van +/- 500 m van de rechterscheldoevers wonen, als het ware in de steek worden gelaten door de minister. Te rekenen vanaf de 3M-fabriek in Zwijndrecht strekt deze straal van vijf kilometer zich immers tot bovenvermelde afstand uit in Antwerpen-Centrum.

De minister dient er zich echter bewust van te zijn dat de angst en onzekerheid over te hoge PFAS-waarden in het bloed niet alleen bij de inwoners van Zwijndrecht leeft, maar minstens evenzeer bij de inwoners van Antwerpen.

Een opheffing van deze arbitraire begrenzing en uitbreiding van het bloedonderzoek naar alle inwoners in een straal van vijf kilometer - dus ook op de rechteroever - is bijgevolg niet alleen vanuit menselijk oogpunt, maar zelfs vanuit wetenschappelijk oogpunt absoluut noodzakelijk als men intussen uit de Onderzoekscommissie PFAS-PFOS weet dat verspreiding via de lucht een van de grote verspreidingskanalen is van de PFAS-verontreiniging door 3M in de Antwerpse regio.

Het mogelijke argument dat dergelijke uitbreiding van het geplande bloedonderzoek te hoge kosten voor de overheid zou opleveren, houdt geen steek. In toepassing van artikel 54 van het decreet van 21 november 2003 betreffende het preventieve gezondheidsbeleid, kan de Vlaamse Regering 3M Belgium immers verplichten om een financiële bijdrage te storten in het daartoe bestemde Vlaams fonds ter financiering van dit grootschalig bloedonderzoek. In de Onderzoekscommissie PFAS-PFOS stelde onafhankelijk deskundige prof. Tytgat in die optiek reeds zeer expliciet dat er een onomstotelijk oorzakelijk verband is tussen de door de 3M-fabriek veroorzaakte PFAS/PFOS-uitstoot en verontreiniging enerzijds, en de alarmerende PFAS-waarden in het bloed van omwonenden in Zwijndrecht anderzijds.

1. Overweegt de minister om de begrenzing van het onderzoeksgebied (waarbij hij langs de rechterzijde de Schelde op dit ogenblik als grens vastgelegde) op te heffen, en de mogelijkheid tot bloedonderzoek gefaseerd aan te bieden aan alle inwoners in een straal van vijf kilometer rond de 3M-fabriek in Zwijndrecht? Zo niet, waarom niet? Zo ja, wanneer en op welke wijze zal dit aan de bevolking meegedeeld worden en vanaf welke datum zullen deze bloedonderzoeken effectief van start gaan?
2. Heeft de minister, in samenspraak met de Vlaamse Regering, intussen reeds gebruikgemaakt van artikel 54 van het decreet van 21 november 2003 betreffende het preventieve gezondheidsbeleid om bij 3M Belgium een financiële bijdrage op te eisen die in het daartoe bestemde Vlaams fonds gestort dient te worden met het oog op de financiering van het bloedonderzoek? Zo niet, waarom niet en welke stappen zal de minister ondernemen om deze financiële bijdrage alsnog op te eisen bij 3M Belgium (met per geplande stap de vermelding van de richtdatum)? Zo ja, welke bijdrage werd door de minister in samenspraak met de Vlaamse Regering voorlopig bij 3M opgeëist en hoeveel bedraagt de door 3M Belgium (voorlopig) in dit Vlaams fonds reeds effectief gestorte bijdrage?
3.
  - a) Wat is de (voorlopige) kostprijs van het eerste bloedonderzoek bij de 796 omwonenden van de 3M-fabriek in Zwijndrecht dat onlangs werd afgerond?
  - b) Wie draagt voorlopig deze kosten?
  - c) Welke stappen zal de minister ondernemen om deze kostprijs te verhalen op 3M Belgium (met per geplande stap vermelding van de richtdatum)?

[1]<https://www.vlaanderen.be/natuur-en-milieu/milieuhinder/alle-omwonenden-in-een-straal-van-5-km-rond-3m-krijgen-kans-voor-bloedonderzoek>

**ANTWOORD**

op vraag nr. 111 van 16 november 2021

van **BART CLAES**

---

1. Een bloedonderzoek zal gefaseerd worden aangeboden aan iedereen in een straal van vijf kilometer rond de 3M-fabriek, ten westen van de Schelde. Uit het reeds uitgevoerde onderzoek weten we dat de bloedwaarden afnemen met de afstand en bovendien zijn er verderop mogelijk andere vervuilende stoffen van andere bedrijven of van verkeer aanwezig die de analyse en interpretatie bemoeilijken. De meest voorkomende windrichtingen van waaruit de wind in Zwijndrecht waait zijn ZW, ZZW en WZW. Dat betekent dat de wind hoofdzakelijk naar het NO waait, terwijl Antwerpen-Centrum zich eerder in het ZO situeert. Eén van de redenen voor de uitbreiding van het bloedonderzoek is om omwonenden door middel van een eigen bloedstaal te motiveren om goed de no-regret maatregelen op te volgen en een gezonde leefstijl aan te nemen. De strengste no-regret maatregelen zijn er in de zone tot 1,5 km, worden ietwat afgezwakt in de zone tot 3 km en nog meer afgezwakt in de zone tot 5km waarbinnen Antwerpen-Centrum valt. In totaal spreken we over ruw geschat 50 000 inwoners die in aanmerking zouden komen. Dit grootschalige aanbod aan bloedonderzoeken organiseren zal verschillende maanden duren. De organisatie van de afnames en labocapaciteit moet zorgvuldig gebeuren voor de verwerking en analyse van de bloedstalen. De afnames zullen dan ook gespreid moeten worden over een langere periode, geschat wordt over 2 à 3 jaar.
2. Momenteel worden in samenwerking met mijn collega Mevr. Demir stappen ondernomen om een financiële bijdrage voor te leggen bij 3M Belgium. De eerste stappen worden gezet, maar concrete richtdata of bedragen kan ik helaas nog niet meegeven.
3.
  - a. De kostprijs van het uitgevoerde bevolkingsonderzoek PFAS te Zwijndrecht bedraagt ongeveer 500.000 euro. Dit is exclusief de inzet, sturing en begeleiding van het Agentschap Zorg en Gezondheid.
  - b. Deze kosten worden voorlopig gedragen door het Agentschap Zorg en Gezondheid
  - c. Ook voor dit uitgevoerde bevolkingsonderzoek PFAS te Zwijndrecht worden stappen ondernomen om een financiële bijdrage voor te leggen bij 3M Belgium. De eerste stappen worden gezet en richtdata kan ik helaas nog niet meegeven.